№ 273. დეკემბრის 19, ოთხშაბათი. 1866—1884 დეკემბრის 19, ოთხშაბათი. № 273.

„დროების“ რედაქცია—სასასტლის ქუჩაზე, დ. სარაჯიშვილის სახლში.

ნელელის-მაწერა მიიღება თბილისში, რედაქციაშიგე; ქუთაისში, ქალაქების ფოსტის მაღაზიაში. გარეშე მფლოვრებისათვის ადრესი: Въ Тифлисѣ, въ Редакцію „Дроэба“.

ფასი: წელიწ 9 მ., 11 თვიან 8 მ. 50 კ.; 10 თვიან—8 მ.; 9 თვიან—7 მ 50 კ.; 8 თვიან—7 მ.; 7 თვიან—6 მ 6 თვიან—5 მ.; 5 თვიან—4 მ. 50 კ.; 4 თვიან—4 მ; 3 თვ.—3 მ.; 2 თვ.—2 მ.; 1 თ.—1 მ.

დროება

ბამოდის ყოველ-დღე ოთხშაბათის გარდა.

ფასი განცხადებისა: სტრიქონზე, რომელიც ერთ ჯერ ბეჭდავს 5 შაურ. ცხადება მიიღება ქართულს, რუსულს და სხვა ენებზედ.

თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს დასაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებს დუბეჭდველ წერილებს რედაქცია ვერ დაუბრუნებს აგვორს.

„Объявленія изъ Россіи, Царства Польскаго и заграницы принимаются только въ цент. конторѣ объявл. Л. Метцль., Москва, Петровка, № 6.

ფასი ნომერი «დროებისა» ღირს 5 კაპეიკი.

თბილისის ქრუჭოკის დარბაზში

დღეს, დეკემბრის 19 ს.

გამართული იქნება

ᲙᲝᲜᲪᲔᲠᲢᲘ

ცნობილის სახალხო მომღერალის

ᲡᲚᲐᲕᲘᲐᲜᲡᲙᲘᲡᲐ

ამისავე ხორის მონაწილეობით, რომელთან ერთად დაბრუნდა იგი ᲝᲡᲛᲐᲚᲔᲗᲘᲡ, ბოლგარიაში და სერბიაში მოგზაურობის შემდეგ. ხოროს მართავს თვით ᲓᲐ. ᲡᲚᲐᲕᲘᲐᲜᲡᲙᲘ. მთელი ხორო ჩაცმული იქმნება მე-XVII საუკუნის რუსულ ტანისამოსში. დასაწყისი საღამოს 8½ საათზე.

ფასი ადგილებისა დაკლებულია. (1—1)

ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝ ᲗᲔᲐᲢᲠᲘ

ხუთშაბათს, დეკემბრის 20-ს.

ქართული დრამატიული დასისაგან

წარმოდგენილი იქნება:

ᲡᲐᲛᲨᲝᲜᲚᲝ

მონაწილეობას მიიღებენ: საფაროვისა, მელიქოვისა, ალექსეევ მეხუეი, აბაშიძე და სხვანი.

მეოთხესა და მეხუთე მოქმედების შუა:

ᲚᲘᲢᲐᲜᲘᲐ

ტანთ-საცმელი ახალი; დეკორაცია—თბილისისა.

ანტრაქტებში დიუორეს ორკესტრი

ადგილების ფასი ჩვეულებრივია

დასაწყისი 8 საათზე.

ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘ ᲗᲔᲐᲢᲠᲘ

დღეს, დეკემბრის 19 ს.

ქართული დრამატიული დასისაგან წარმოდგენილი იქნება:

ბორკელდ

დრამატიული სურათები ხუთ მოქმედებაში.

ᲯᲐᲰᲐᲚᲘ ᲙᲐᲙᲝ ᲑᲚᲐᲰᲘᲨᲕᲘᲚᲘ

თხზულება გ. ბ.

Pour paraître en 1885.

DEUXIÈME ÉDITION

la

MINGRÉLIE

par

J. Mourier

1 vol. in-16 de 400 pages avec gravures et cartes

CONTES GÉORGIENS

(XVII-e et XVIII-e siècles)

du

Prince Saba Soulkhan Orbéliani

par

J. Mourier

une brochure in-16 tirée seulement à 50 exemplaires numérotés sur beau papier anglais teinté. (3—3)

«დროების» ფელეტონი, № 273. 19-ს

ᲙᲝᲚᲔᲢᲘ

მუსამბაზის სმა.

მე არ მიეკარს კიდო მუსამბაზისა;
ვინტოთ კიდო, კიდო შუბაზრისა;
ამ კიდოთი რა იმეორო, მოკეტო,
თუ არ ლეონო, ტოდეუმბაში და ვინტო,

მაო დუდუკი ლიმბალაბატო და ზურნა,
მაო ჯაზრო ლაკეთლრობა, ეაკეინ.
მე არ მიეკარს სუროთები ამ კვარი;
მუსამბაზოთ სხვას რას იტეკი, მოთხარი.

მე მოშეტ კიდო რუსთაველისა,
ბაფურჩქანილი, კეთ ეკეკიდი ბედისა,
მოკაშკაშე. როკორც ეკარო მეტინარი
კეთ მდინარე, მშეენიერად მომდინარი.

ამ კიდოთი ბეჭეენე სხვა სურათნი,
დბეკანახე ბედნი, ბორტანი და მოთხი,
მაღალ ზეტ, ქეეშ ზედ ბანუსხზერედი,
მოდიდ ბენებ, დიდი ბასკეერ ბედი.

ბედნი, ბორტანი ტურფად იფურჩქნებოდენ,
ეეფერნი მოთთ ტასკარს ბეჯინებოდენ;
ტის კამარ ბრეფინეედეს მინთოლთ სხვიოთ,
ან ბრეგინეედეს ედეთ და ქუსიდით;

ბეშეა შეადეს მზისსხეითა ზედეს ბედი,
თვის ნიბირზედ მშეიდად მიმინეზედა;
ან მრასხანე ტუმი ზეირთეს ისერედეს
ლ თვის მეკრდზედ ნაკო, ხამაღედეს მუსერედეს.

დბეკანახე დიდებედი ბენება,
იმის დიდი, მრავალ-ბეარი შეენება.

ᲛᲐᲢᲠᲘᲪᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲕᲐ

ᲛᲘᲜᲓᲝᲕᲠᲘᲡ ᲛᲔᲤᲔᲗᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲕᲐ

ᲗᲑᲘᲚᲘᲡᲘ, დეკემბრის 19-ს.

ჩვენს გაზეთში ორიოდე სიტყვა იყო ნათქვამი ამ ორის დღის წინად ერთს ფრიად საყურადღებო გარემოებაზე, რომელსაც მეოთხეელმა იქნება ჯეროვანი ყურადღება არც კი მიაქცია. ჩვენ ვამბობთ სახემწიფო ქონებათა-სამინისტროს განკარგულებაზე, რომლის ძალითაც ჩვენს საგუბერნიო ადმინისტრაციას მოსთხოვა მან თავისი აზრი წარუდგინოს იმის შესახებ, თუ რა ღონის-ძიებანი უნდა იყენენ მიღებულნი, რომ გლეხ-კაცობა უმიწა-წყლოდ არა რჩებოდეს, რომ მიწა, ეს მთავარი ღონე და საღსარი გლეხ-კაცის არსებობისა, კეთილდღეობისა ხელიდამ არ ეცლებოდეს.

ᲧᲕᲔᲚᲐᲡᲗᲕᲘᲡ ᲪᲮᲐᲓᲘᲐ, რასაკ�eველია, რომ თუ უმრავლესობა ქვეყნისა, გლეხ-კაცობა, ტომლის ცხოვრება თითქმის მხოლოდ მიწასა და ხვნა-თესვაზეა დამოკიდებული, უმიწა-წყლოდ ვერ შეიძლებს არა თუ სახემწიფო ხარჯის გადახდას, არამედ თავის ნივთიერი მდგომარეობის უილაჯობით უძლური შეიქნება—თვითუუსპირობესნი მოთხოვნილებანი დაიკმაყოფილოს. ᲝᲮᲐᲓᲘᲐ, ამის გამო, რომ თვით სახემწიფოსა და ქვეყნის ინტერესი მოითხოვს გლეხ-კაცის ნივთიერ ყოფა ცხოვრების გაუმჯობესებაზე ზრუნეას, რომ თუ გლეხ-კაცი უილაჯობით, და ხელ-მოკლეობით ეკონომიურ უბედურებაშია ჩავრდნილი, თუ უმრავლესი ნაწილი ქვეყნისა (რუსეთში გლეხ-კაცობა, მხვნელ მთესველი რიცხეი, თუ არა ესკედებით, 85%-ზეადგენს და საქართველოშიც ეს საპროცენტო რიცხეი ამაზე მცირე არ უნდა იყოს) სიღატაკესა და ეგა-და-დაგვაშია, ის ეერც საიმედო და მუდამი ხარჯის მძლეველი იქნება ქვეყნის საჭიროებათა დასაკმაყოფილებლად. მმართველობას კარგად ესმის, რომ გლეხ-კაცობა, მხვნელ-მთესველი, მიწის მომქმედი უმთავრესი ელემენტია სახემწიფოში, კარგად იცის, რომ სახემწიფოს უზრუნველყოფილობა მხოლოდ გლეხ-კაცობის განკარგებულის მდგომარეობის შედეგია. ᲐᲡ მცხოვრებელში მხოლოდ 15 სული ურეეია რუსეთში და ჩვენში სხვა-და-სხვა წოდებისა, რომელიც პირდაპირს ხარჯს არ იხდის და მხოლოდ მცირეოდენის გადასახადით ეწევა სახემწიფოს ხაზინას; ისე რომ ეს უკანასკნელი მომეტებულად შეიესება მხოლოდ გლეხ-კაცობისაგან, მხვნელ-მთესველთაგან მოკრეფილის ფულით. ᲐᲮᲐ, ამისათვის მთავრობის ყურადღება უპირველესად მიქცეულია, მეტადრე ამ უკანასკნელს დროს, გლეხ-კაცობის მდგომარეობის გაუმჯობესობაზე.

მთელი 20 წელიწადი, დაწყებული 1861 წლიდამ, როგორც ქვეყნის მმართველნი, ისე სახოგადოების განვითარებისა და ფონების საუკეთესო წარმომადგენელნი ამ აზრით მოქმედობენ. ᲐᲮ მოქმედება სიტყეით და საქმით იყო მიზეზი დიდის საგლეხო რეფორმისა, რომელმაც გაანთავისუფლა ყმა ბატონისაგან, აღიარა მისი კაცად-კაცადობა და მიანიჭა ერთნაირი უფლება კანონის-წინაშე. ᲘᲣᲠᲘᲓᲘᲣᲚᲘ თანასწორობას, უფლებრივს უზრუნველობას გლეხ-კაცისას მოჰყეა დიდი საქმე გლეხ-კაცობის ქონებრივ ამაღლებისა, უზრუნველ ყოფილობისა. ნადელ ების მიცემა გლეხ-კაცებისათვის არის ერთი უმთავრესი და უდიდესულესთაგანი აქტი საგლეხო რეფორმისა. რუსეთში საგლეხო რეფორმას იმიტომ მიეცა დიდი მნიშვნელობა, რომ მას მოჰყეა გლეხის მიწითურთ განთავისუფლება ბატონისაგან. თუ არ ეს საქმე, საგლეხო რეფორმა ბეერად დაჰკარგავდა თავის ბრწყინვალებას, ბეერად ნაკლებს თანაგრძნობას დაიმსახურებდა ყველა პატიოსნის და უკეთესის ქვეყნის მოყვარეთაგან.

ᲮᲡᲜᲔᲑᲣᲚᲘᲡ რეფორმის წყალობით დღეს რუსეთში დიდ-ძალი რიცხეი

ᲛᲔᲒᲝᲕᲠᲘᲡ ᲛᲔᲒᲝᲕᲠᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ

შეგეკეეკნე ლეკნის კაცის სახლშია,
იმთ ბეგში და იმთ ეკნასშია;
დბეკანახე, რით სწეესს, რით სარბის ლეკნი.
ნარჩეკს დაეე რასხვა ლეთასი და ბეხი;

ᲚᲩᲔᲜᲔᲑᲘᲡ ᲛᲐᲓᲚᲘᲗ ᲒᲐᲛᲝᲛᲐᲚᲔ, ᲠᲘᲪᲮᲕᲘᲡ ᲒᲐᲥᲜᲘᲡ ᲡᲐᲮᲔ,
ᲡᲘᲛᲬᲐᲠᲛᲝᲪᲔ ᲓᲐ ᲣᲛᲔᲠᲪᲮᲔᲡ ᲨᲣᲐ.
ᲠᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲜᲓᲐ ᲓᲐ ᲠᲐᲨᲘ ᲒᲐᲥᲚᲔᲓᲐ ᲙᲘᲜᲪᲮᲘᲡ,
ᲘᲛᲘᲡ ᲓᲣᲓᲣᲗᲘ ᲓᲐ ᲘᲛᲘᲡ ᲓᲘᲛᲔᲚᲔᲑᲘᲗᲘᲡ;

Დ . . . Ს, ᲐᲜ Დ . . . Ი Რ . . . ᲗᲘᲡ
ᲩᲔᲛᲘ ᲒᲣᲚᲘ ᲡᲮᲕᲐ ᲒᲐᲒᲔ ᲡᲣᲠᲗᲐᲛᲘᲡ ᲘᲗᲘᲠᲔᲑᲡ.
ᲛᲘᲜᲪᲘ ᲐᲛ ᲮᲜᲘᲗ, ᲒᲔᲓᲔᲠᲘᲡᲗᲕᲘᲡ
ᲛᲓᲒᲝᲑᲘᲗᲘᲠᲘ, ᲘᲛᲬᲔᲡ ᲖᲔᲒᲗ ᲒᲘᲐᲛᲝᲗ.

ᲒᲣᲑᲔᲠᲜᲘᲝ ᲐᲓᲛᲘᲜᲘᲡᲢᲠᲐᲪᲘᲘᲡ ᲛᲝᲡᲗᲮᲝᲕᲐ ᲛᲐᲜ ᲗᲐᲕᲘᲡᲘ ᲐᲖᲠᲘ ᲬᲐᲠᲣᲓᲒᲘᲜᲝᲡ ᲘᲛᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲮᲔᲑ, ᲗᲣ ᲠᲐ ᲚᲝᲜᲘᲡ-ᲫᲘᲒᲘᲡᲘᲜᲘ ᲣᲜᲓᲐ ᲘᲧᲕᲜᲔᲑᲘᲡ, ᲠᲝᲛ ᲒᲚᲔᲮ-ᲙᲐᲪᲝᲑᲐ ᲣᲛᲘᲬᲐ-ᲬᲧᲚᲝᲛᲐ ᲐᲠᲐ ᲠᲩᲔᲑᲝᲓᲔᲡ, ᲠᲝᲛ ᲛᲘᲬᲐ, ᲔᲡ ᲛᲗᲐᲕᲐᲠᲘ ᲚᲝᲜᲔ ᲓᲐ ᲡᲐᲦᲡᲐᲠᲘ ᲒᲚᲔᲮ-ᲙᲐᲪᲘᲡ ᲐᲠᲡᲔᲑᲝᲑᲘᲡᲐ, ᲙᲔᲗᲘᲚᲓᲦᲔᲝᲑᲘᲡᲐ ᲮᲔᲚᲘᲓᲐᲛ ᲐᲠ ᲔᲪᲚᲔᲑᲝᲓᲔᲡ.

ᲧᲕᲔᲚᲐᲡᲗᲕᲘᲡ ᲪᲮᲐᲓᲘᲐ, რასაკვირველია, რომ თუ უმრავლესობა ქვეყნისა, გლეხ-კაცობა, ტომლის ცხოვრება თითქმის მხოლოდ მიწასა და ხვნა-თესვაზეა დამოკიდებული, უმიწა-წყლოდ ვერ შეიძლებს არა თუ სახემწიფო ხარჯის გადახდას, არამედ თავის ნივთიერი მდგომარეობის უილაჯობით უძლური შეიქნება—თვითუუსპირობესნი მოთხოვნილებანი დაიკმაყოფილოს. ᲐᲮᲐᲓᲘᲐ, ამის გამო, რომ თვით სახემწიფოსა და ქვეყნის ინტერესი მოითხოვს გლეხ-კაცის ნივთიერ ყოფა ცხოვრების გაუმჯობესებაზე ზრუნეას, რომ თუ გლეხ-კაცი უილაჯობით, და ხელ-მოკლეობით ეკონომიურ უბედურებაშია ჩავრდნილი, თუ უმრავლესი ნაწილი ქვეყნისა (რუსეთში გლეხ-კაცობა, მხვნელ მთესველი რიცხეი, თუ არა ესკედებით, 85%-ზეადგენს და საქართველოშიც ეს საპროცენტო რიცხეი ამაზე მცირე არ უნდა იყოს) სიღატაკესა და ეგა-და-დაგვაშია, ის ეერც საიმედო და მუდამი ხარჯის მძლეველი იქნება ქვეყნის საჭიროებათა დასაკმაყოფილებლად. მმართველობას კარგად ესმის, რომ გლეხ-კაცობა, მხვნელ-მთესველი, მიწის მომქმედი უმთავრესი ელემენტია სახემწიფოში, კარგად იცის, რომ სახემწიფოს უზრუნველყოფილობა მხოლოდ გლეხ-კაცობის განკარგებულის მდგომარეობის შედეგია. ᲐᲡ მცხოვრებელში მხოლოდ 15 სული ურეეია რუსეთში და ჩვენში სხვა-და-სხვა წოდებისა, რომელიც პირდაპირს ხარჯს არ იხდის და მხოლოდ მცირეოდენის გადასახადით ეწევა სახემწიფოს ხაზინას; ისე რომ ეს უკანასკნელი მომეტებულად შეიესება მხოლოდ გლეხ-კაცობისაგან, მხვნელ-მთესველთაგან მოკრეფილის ფულით. ᲐᲮᲐ, ამისათვის მთავრობის ყურადღება უპირველესად მიქცეულია, მეტადრე ამ უკანასკნელს დროს, გლეხ-კაცობის მდგომარეობის გაუმჯობესობაზე.

მთელი 20 წელიწადი, დაწყებული 1861 წლიდამ, როგორც ქვეყნის მმართველნი, ისე სახოგადოების განვითარებისა და ფონების საუკეთესო წარმომადგენელნი ამ აზრით მოქმედობენ. ᲐᲮ მოქმედება სიტყეით და საქმით იყო მიზეზი დიდის საგლეხო რეფორმისა, რომელმაც გაანთავისუფლა ყმა ბატონისაგან, აღიარა მისი კაცად-კაცადობა და მიანიჭა ერთნაირი უფლება კანონის-წინაშე. ᲘᲣᲠᲘᲓᲘᲣᲚᲘ თანასწორობას, უფლებრივს უზრუნველობას გლეხ-კაცისას მოჰყეა დიდი საქმე გლეხ-კაცობის ქონებრივ ამაღლებისა, უზრუნველ ყოფილობისა. ნადელ ების მიცემა გლეხ-კაცებისათვის არის ერთი უმთავრესი და უდიდესულესთაგანი აქტი საგლეხო რეფორმისა. რუსეთში საგლეხო რეფორმას იმიტომ მიეცა დიდი მნიშვნელობა, რომ მას მოჰყეა გლეხის მიწითურთ განთავისუფლება ბატონისაგან. თუ არ ეს საქმე, საგლეხო რეფორმა ბეერად დაჰკარგავდა თავის ბრწყინვალებას, ბეერად ნაკლებს თანაგრძნობას დაიმსახურებდა ყველა პატიოსნის და უკეთესის ქვეყნის მოყვარეთაგან.

ᲮᲡᲜᲔᲑᲣᲚᲘᲡ რეფორმის წყალობით დღეს რუსეთში დიდ-ძალი რიცხეი

ᲛᲣᲡᲐᲛᲑᲐᲖᲘᲡ ᲡᲛᲐ.

ᲛᲔ ᲐᲠ ᲛᲘᲔᲙᲐᲠᲘ ᲙᲘᲓᲝ ᲛᲣᲡᲐᲛᲑᲐᲖᲘᲡᲐ;
ᲕᲘᲜᲢᲝᲗᲝ ᲙᲘᲓᲝ, ᲙᲘᲓᲝ ᲨᲣᲑᲐᲖᲠᲘᲡᲐ;
ᲐᲛ ᲙᲘᲓᲝᲗᲘ ᲠᲐ ᲘᲛᲔᲝᲠᲝ, ᲛᲝᲙᲢᲝ,
ᲗᲣ ᲐᲠ ᲚᲔᲝᲜᲝ, ᲢᲝᲓᲔᲣᲛᲑᲐᲨᲘ ᲓᲐ ᲕᲘᲜᲢᲝ,

ᲛᲐᲝ ᲓᲣᲓᲣᲙᲘ ᲓᲘᲛᲑᲐᲚᲐᲑᲐᲢᲝ ᲓᲐ ᲖᲣᲠᲜᲐ,
ᲛᲐᲝ ᲯᲐᲖᲠᲝ ᲚᲐᲙᲔᲗᲚᲠᲝᲑᲐ, ᲔᲐᲙᲔᲘᲜ.
ᲛᲔ ᲐᲠ ᲛᲘᲔᲙᲐᲠᲘ ᲡᲣᲠᲗᲘᲗᲘ ᲐᲛ ᲙᲘᲓᲝᲗᲘ;
ᲛᲣᲡᲐᲛᲑᲐᲖᲘᲗᲘ ᲡᲮᲕᲐᲗᲘ ᲠᲐᲡ ᲘᲢᲔᲙᲔ, ᲛᲝᲗᲮᲠᲐᲠᲘ.

ᲛᲔ ᲛᲝᲛᲨᲔᲢᲔ ᲙᲘᲓᲝ ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲔᲚᲘᲡᲐ,
ᲒᲐᲤᲣᲤᲠᲩᲥᲜᲘᲚᲘᲡᲐ, ᲙᲝᲗ ᲣᲙᲔᲙᲘᲓᲘ ᲑᲔᲓᲘᲡᲐ,
ᲛᲝᲙᲐᲨᲙᲐᲨᲔ. ᲠᲝᲙᲝᲠᲝᲠᲔ ᲬᲣᲠᲜᲐ ᲛᲒᲘᲜᲘᲠᲘ
ᲙᲝᲗ ᲛᲓᲘᲜᲐᲠᲔ, ᲛᲨᲕᲔᲜᲘᲔᲠᲘᲐᲓ ᲛᲝᲛᲓᲘᲜᲐᲠᲘ.

ᲒᲣᲑᲔᲠᲜᲘᲝ ᲐᲓᲛᲘᲜᲘᲡᲢᲠᲐᲪᲘᲘᲡ ᲛᲝᲡᲗᲮᲝᲕᲐ ᲛᲐᲜ ᲗᲐᲕᲘᲡᲘ ᲐᲖᲠᲘ ᲬᲐᲠᲣᲓᲒᲘᲜᲝᲡ ᲘᲛᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲮᲔᲑ, ᲗᲣ ᲠᲐ ᲚᲝᲜᲘᲡ-ᲫᲘᲒᲘᲡᲘᲜᲘ ᲣᲜᲓᲐ ᲘᲧᲕᲜᲔᲑᲘᲡ, ᲠᲝᲛ ᲒᲚᲔᲮ-ᲙᲐᲪᲝᲑᲐ ᲣᲛᲘᲬᲐ-ᲬᲧᲚᲝᲛᲐ ᲐᲠᲐ ᲠᲩᲔᲑᲝᲓᲔᲡ, ᲠᲝᲛ ᲛᲘᲬᲐ, ᲔᲡ ᲛᲗᲐᲕᲐᲠᲘ ᲚᲝᲜᲔ ᲓᲐ ᲡᲐᲦᲡᲐᲠᲘ ᲒᲚᲔᲮ-ᲙᲐᲪᲘᲡ ᲐᲠᲡᲔᲑᲝᲑᲘᲡᲐ, ᲙᲔᲗᲘᲚᲓᲦᲔᲝᲑᲘᲡᲐ ᲮᲔᲚᲘᲓᲐᲛ ᲐᲠ ᲔᲪᲚᲔᲑᲝᲓᲔᲡ.

ᲧᲕᲔᲚᲐᲡᲗᲕᲘᲡ ᲪᲮᲐᲓᲘᲐ, რასაკვირველია, რომ თუ უმრავლესობა ქვეყნისა, გლეხ-კაცობა, ტომლის ცხოვრება თითქმის მხოლოდ მიწასა და ხვნა-თესვაზეა დამოკიდებული, უმიწა-წყლოდ ვერ შეიძლებს არა თუ სახემწიფო ხარჯის გადახდას, არამედ თავის ნივთიერი მდგომარეობის უილაჯობით უძლური შეიქნება—თვითუუსპირობესნი მოთხოვნილებანი დაიკმაყოფილოს. ᲐᲮᲐᲓᲘᲐ, ამის გამო, რომ თვით სახემწიფოსა და ქვეყნის ინტერესი მოითხოვს გლეხ-კაცის ნივთიერ ყოფა ცხოვრების გაუმჯობესებაზე ზრუნეას, რომ თუ გლეხ-კაცი უილაჯობით, და ხელ-მოკლეობით ეკონომიურ უბედურებაშია ჩავრდნილი, თუ უმრავლესი ნაწილი ქვეყნისა (რუსეთში გლეხ-კაცობა, მხვნელ მთესველი რიცხეი, თუ არა ესკედებით, 85%-ზეადგენს და საქართველოშიც ეს საპროცენტო რიცხეი ამაზე მცირე არ უნდა იყოს) სიღატაკესა და ეგა-და-დაგვაშია, ის ეერც საიმედო და მუდამი ხარჯის მძლეველი იქნება ქვეყნის საჭიროებათა დასაკმაყოფილებლად. მმართველობას კარგად ესმის, რომ გლეხ-კაცობა, მხვნელ-მთესველი, მიწის მომქმედი უმთავრესი ელემენტია სახემწიფოში, კარგად იცის, რომ სახემწიფოს უზრუნველყოფილობა მხოლოდ გლეხ-კაცობის განკარგებულის მდგომარეობის შედეგია. ᲐᲡ მცხოვრებელში მხოლოდ 15 სული ურეეია რუსეთში და ჩვენში სხვა-და-სხვა წოდებისა, რომელიც პირდაპირს ხარჯს არ იხდის და მხოლოდ მცირეოდენის გადასახადით ეწევა სახემწიფოს ხაზინას; ისე რომ ეს უკანასკნელი მომეტებულად შეიესება მხოლოდ გლეხ-კაცობისაგან, მხვნელ-მთესველთაგან მოკრეფილის ფულით. ᲐᲮᲐ, ამისათვის მთავრობის ყურადღება უპირველესად მიქცეულია, მეტადრე ამ უკანასკნელს დროს, გლეხ-კაცობის მდგომარეობის გაუმჯობესობაზე.

მთელი 20 წელიწადი, დაწყებული 1861 წლიდამ, როგორც ქვეყნის მმართველნი, ისე სახოგადოების განვითარებისა და ფონების საუკეთესო წარმომადგენელნი ამ აზრით მოქმედობენ. ᲐᲮ მოქმედება სიტყეით და საქმით იყო მიზეზი დიდის საგლეხო რეფორმისა, რომელმაც გაანთავისუფლა ყმა ბატონისაგან, აღიარა მისი კაცად-კაცადობა და მიანიჭა ერთნაირი უფლება კანონის-წინაშე. ᲘᲣᲠᲘᲓᲘᲣᲚᲘ თანასწორობას, უფლებრივს უზრუნველობას გლეხ-კაცისას მოჰყეა დიდი საქმე გლეხ-კაცობის ქონებრივ ამაღლებისა, უზრუნველ ყოფილობისა. ნადელ ების მიცემა გლეხ-კაცებისათვის არის ერთი უმთავრესი და უდიდესულესთაგანი აქტი საგლეხო რეფორმისა. რუსეთში საგლეხო რეფორმას იმიტომ მიეცა დიდი მნიშვნელობა, რომ მას მოჰყეა გლეხის მიწითურთ განთავისუფლება ბატონისაგან. თუ არ ეს საქმე, საგლეხო რეფორმა ბეერად დაჰკარგავდა თავის ბრწყინვალებას, ბეერად ნაკლებს თანაგრძნობას დაიმსახურებდა ყველა პატიოსნის და უკეთესის ქვეყნის მოყვარეთაგან.

ᲮᲡᲜᲔᲑᲣᲚᲘᲡ რეფორმის წყალობით დღეს რუსეთში დიდ-ძალი რიცხეი

ᲛᲐᲢᲠᲘᲪᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲕᲐ

ᲛᲘᲜᲓᲝᲕᲠᲘᲡ ᲛᲔᲤᲔᲗᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲕᲐ

ᲗᲑᲘᲚᲘᲡᲘ, დეკემბრის 19-ს.

ᲩᲕᲔᲜᲡ ᲒᲐᲖᲔᲗᲨᲘ ᲝᲠᲘᲝᲓᲔ ᲡᲘᲢᲧᲕᲐ ᲘᲧᲝ ᲜᲐᲗᲥᲕᲐᲛᲘ ᲐᲛ ᲝᲠᲘᲡ ᲓᲦᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲓ ᲔᲠᲗᲘ ᲤᲠᲘᲐᲓ ᲡᲐᲧᲣᲠᲐᲓᲦᲔᲑᲝ ᲒᲐᲠᲔᲛᲝᲔᲑᲐᲖᲔ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲡᲐᲪ ᲛᲔᲝᲗᲮᲔᲚᲓᲐ ᲘᲥᲜᲔᲑᲐ ᲯᲔᲠᲝᲕᲐᲜᲘ ᲧᲣᲠᲐᲓᲦᲔᲑᲐ ᲐᲠᲪ ᲙᲘ ᲛᲘᲐᲥᲪᲐ. ᲩᲕᲔᲜ ᲕᲐᲛᲑᲝᲑᲗ ᲡᲐᲮᲔᲛ�წᲘᲤᲝ ᲥᲝᲜᲔᲑᲐᲗᲐ-ᲡᲐᲛᲘᲜᲘᲡᲢᲠᲝᲡ ᲒᲐᲜᲙᲐᲠᲒᲣᲚᲔᲑᲐᲖᲔ, ᲠᲝᲛᲚᲘᲡᲘ ᲫᲐᲚᲘᲗᲝᲪ ᲩᲕᲔᲜᲡ ᲡᲐ-

გლეხ-კაცობისა, როგორც სახემწიფონი, ისე დროებით ვალდებულნი მოსაკუთრენი შეიქმნენ მიწისა და ამ გვარად ბეერად თუ ცოტად სამუდამოდ დაემყარენ ამ თავიანთი თითქმის ერთად-ერთის ღონეს და საღსარს ცხოვრებისას. მამოსყიდეს მამულებისა რუსეთში დიდის სიდვილითი სწარმოვობდა, რადგან თვით სახემწიფო აძლევდა გლეხს სესხად ფულს ნადელის გამოსასყიდველად და მსუბუქად ნაწილ-ნაწ�sილ, (37 წლის განმავლობაში) ახდევინებდა და ახდევინებს ამ სასარგებლო საქმისათვის მოხმარებულ ნასესხს ფულს.

ჩვენში კი ასე ადვილი არ აღმოჩნდა გლეხ-კაცის რიგიანი სამეწა-ფულო მოწყობილობის დამყარება. ჩვენში არა თუ ძალიან მცირე რიცხვი გლეხ-კაცობისა გამოვიდა დროებით ვალდებულ მდგომარეობიდამ და არა თუ სახემწიფო გლეხნი ჯერ ისევ მოსაკუთრენი არ შექნილან, არამედ ისინიც, ვის მდგომარეობასაც ერთს საუკეთესო და სახარბიელო მდგომარეობად სთვლიდენ ერთნიც და მეორენიც, ისინიც რეფორმის შემდეგ უფრო-და-უფრო უხეირო მდგომარეობაში ჩავარდნენ. ჩვენ ვამბობთ ხიზნებზე, რომელნიც, სულ კარგს შემოხვევაში, მიწის უბრალო მოიჯარადრეებად გადაიქცევ რომელნიც იჯარის ვადის შემდეგ, საითაც ნებავთ, იქით უნდა წავიდენ (იხ. ᲓᲔᲠᲔᲑᲘᲡ ᲮᲘᲖᲜᲘᲡᲐ სამე), თავიანთი ბარგით და ბარხნით და ყოველივე ნაკეთები და ნაჭირნახულევი ძველს ალაგს მიწის მეპატრონესათვის უნდა დეტოვებინათ.

მაგრამ ხიზნებზე შემდეგ იყოს, და ეხლა კი ჩვენ გვინდა ისევ გლეხობის მიერ მამულების (ნადელების) გამოსაყიდვას დაეუბრუნდეთ.

მინ არ იცის, რომ მიწის შეძენა ჩვენს გლეხ-კაცს ყოველისაევ საუნჯის შეძენას ურჩენიან, ვინ არ იცის, რომ იმ დროს, როცა ისეთის სიადვილით ანებებს თავს გლეხ-კაცი რუსეთში თავის ნაამაგარ, და ოფლით მორწყულ მიწებს, ჭყიდს ყველაფერს და მიწიალებს ზორს, ᲡᲘᲛᲑᲘᲠᲘᲡᲐ და ჩვენის ქვეყნებისკენ ბედნიერების საძებნელად, ჩვენი გლეხ-კაცი მამულის მაღმერთებელია...

ᲐᲛᲐᲡ გარდა, ჩვენი ქვეყანა მთა ქვეყანა, ჩვენი ხალხი მთიელი ხალხია და, როგორც მოგეხსენებათ, ყველა მთიელს ხალხს გაშმაგებით უყვარს თავისი ადგილმამული (სულ დაბალის მნიშვნელობით ეხმაროობ აქ სიყვარულს მამულისას), ხოლო ამავე თვისებას ცხადია, ვერ გამოიჩენს გაშლილის თვალგადაუწვდენელის ბარის კაცი, რომელიც, საცა უნდა მიეიდეს და დასახლდეს იმ განუსაზღვრელს სივრცეზე, დიდს ცელილებას არას შენიშნავს, იგივე ეთიარება დახვდება, რომელსაც მოშორდა. ᲐᲛᲘᲢᲝᲛ მისთვის გაუგებარია ერთი რომელიმე ადგილის სიყვარული, როდესაც ყველა ადგილი მისთვის სულ ერთ ნაირია. ᲘᲡ გარემოებაა მიზეზი, რომ ვრცელი ეკეკ ქვეყნის კაცი მტკიცედ არ არის მიკრული მიწაზე, ისე მტკიცედ, როგორც მთა ქვეყნის კაცი, რომელიც, ცოტათი რომ მოშორდეს თავის ხეობას, სულ სხვა უცხო ეთიარებას შეეკრება. ᲑᲚᲔᲮ-ᲙᲐᲪᲘ ᲔᲠᲪᲔᲚᲘᲡ ᲒᲐᲪᲘᲡ ადვილად ანებებს თავს ხელ-მეორედ თავის ადგილ-მამულს, ახლად გაკეთებულს სახლ-კარს და მარბის კიდევ სხვაგან, შორს, ცის დასავლისკენ. მიდის გლეხი და თან, რომ ჰკითხო, სად მიდიხარო, ᲔᲠᲪᲘᲐ ᲒᲔᲢᲧᲔᲑᲘᲡ. ჩვენში სულ სხვაა. ᲘᲨᲕᲘᲐᲗᲐᲓ ᲛᲔᲠᲮᲔᲓᲔᲑᲘᲗ ᲒᲚᲔᲮ-ᲙᲐᲪᲘ, რომ მამული თავს არ ურჩევნოდეს, ᲘᲨᲕᲘᲐᲗᲐᲓ ᲛᲔᲠᲮᲔᲓᲔᲑᲘᲗ ᲒᲚᲔᲮ-ᲙᲐᲪᲘ, რომ თუნდ ორი დღის ნაბერის მეტი არა ჰქონდეს რა, დაანებოს თავი და, თუნდ დაანებოს გაპირვებაში, მაინც მუდამ სალოცავად არ მიდიოდეს სამშობლოში და აუღელვებლად არ იგონებდეს იმ ადგილებს, იმ სოფელს, საცა მან გაატარა თავისი პატარა ბიჭობა. ᲐᲛ ᲛᲮᲠᲘᲗ დიდი გარჩევაა ჩვენსა და რუსეთის გლეხს შორის. მაგრამ, აბა, იიღეთ, იქ რამდენი მოსაკუთრე, იქ რამდენმა შეიძინა მიწა, და ჩვენში კი რამდენმა.

რუსეთის მთელი შიდა-გუბერნიების გლეხ-კაცობა თითქმის „მიწის პატრონთა დასს“ შეადგენს. ჩვენში კი ეს დასი მხოლოდ ᲘᲛᲔᲠᲔᲗᲨᲘ (ᲫᲕᲗᲐᲝᲚᲘᲡ ᲒᲣᲑᲔᲠᲜᲘᲐᲨᲘ) თუ მოიპოვება. ᲘᲛᲔᲠᲔᲗᲘᲡ ერთის შეხედვით თუმცა გლეხ-კაცობა ღარიბია, მაგრამ მაინც მიწის პატრონად გახდომის სურვილიც დიდია) რიცხვი გლეხ-კაცთა, რომელთაც გამოიყიდეს მამულები ნაბატონართაგან შეადგენდა 1875 წელსა რვა ათას სამოცდა-ხუთმეტს კომლს (8075), გამოსყიდულ მამულებში ამ გლეხ-კაცობამ ერთი მილიონი ას ოთხი ათას რვაას სამოცდა-ათი (1,104,870) მანეთი თავის საკუთარის ჯიბიდამ მისცა, ასე რომ მთავრობის შემწეობაც არ ითხოვა. *) ᲔᲡ მოხდა მაშინ, როცა სრულის გულგრილობით ეტკეოდენ ამ საქმეს ამისთვის საზრუნავად დაარსებულნი დაწესებულებანი (მომრიგებელი მოსამართლენი და საგლეხო საქმეთა რჩევანი). მართლა და ახალთში, ანუ უფრო სწორედ რომ ესთქვათ, მთელს ᲗᲑᲘᲚᲘᲡᲘᲡ გუბერნიაში, მხოლოდ ათას ორას ოცამ (1220) **) კომლმა გამოისყიდა მამულები.

*) ეს სტატეკბი ეკუთვნის ᲮᲔᲢᲠᲐᲚᲘ „ᲪᲮᲝᲕᲠᲔᲑᲐ ᲓᲐ ᲙᲐᲜᲝᲜᲘᲡᲘᲡ“.

**) საკვირველი ის არის, რომ ეს რიცხვი 1875—76 წლებში იყო და „ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ ᲒᲕᲠᲐᲛᲐᲨᲘ“ წიგნში დაბეჭდილ წერილებიც თბილისადამ ეს რიცხვი ნაჩვენები. ნუ თუ ამ 7—8 წელიწადში 10 და 15 კიდეკ არ მეტატა მოსაკუთრეთა რიცხვს. ჩვენ ოცკიდ კიდეთ ჯერ რამდენიმე მაგალითი მიწის შესყიდვისა რამდენიმე კომლისაგან ამ უკანასკნელ სამს, ოთხს წელიწადში.

რა არის მიზეზი ამ გარემოებისა? ჩვენს აზრით, ამის მიზეზი არის უყურადღებობა იმათაგან, ვისაც ეს საქმე ჰქონდა მინდობილი, უგულობა იმათი...

ისაც, არ ესმის, რომ ქვეყნის წარმატება, ქვეყნის ბედნიერება დამოკიდებულია ახისა და ორასის ბედნიერებაზე კი არა, უმრავლესობის კეთილ-დღეობაზე; ვისაც ვერა-ნარად ვერ შეუგენია საგანი თვით მთავრობის მიერ შემოღებულის რეფორმისა, ვერ შეუგენია სურვილი მმართველობისა და იმავ გულმშრალ ეგოისტად და ბატონად დარჩენილი, რაც ორმოცისა და ორმოცდა ათის წლის წინად იყო. აი, ჩვენის აზრით, ის მიზეზები, რომელთა წყალობით ასეთის შეფერხებით სწარმოვობდა და სწარმოობს ჩვენში გლეხ-კაცის მდგომარეობის გაუმჯობესობის საქმე, მართალია, ამ საქმეში ბრალი აქვეს თვით იმ დებულებასაც, რომლის ძალით სწარმოვეს გამოსყიდვა მამულებისა ჩვენში და რომელიც განსხვავდება რუსეთში მიღებულის დებულებისაგან (**ᲕᲘᲚᲣᲠᲘ ᲜᲐᲙᲐᲖᲘ**), *) მაგრამ ამ გარემოებას უფრო უნდა გაემხნევებინა ჩვენი საგლეხო საქმეთათვის დარსებულნი დაწესებულებანი, უფრო მეტის გულის ხითბოთი უნდა მოეკიდნათ მათ ხელი გლეხ-კაცის გამოხსნის საქმისათვის დროებით ვალდებულ მდგომარეობიდამ. მაგრამ ეს არ მოხდა და არ მოხდა იმიტომ, რომ ასეთია იმ თავიდამე ბედი სამწერლო დაწესებულებათა, ფორმალურის მოპყრობისა საქმისადმი!

ᲓᲦᲔᲡ, რაც უფრო დრო გადის, და რაც უფრო ფასი ემატება მამულებს, უფრო ძნელი შეიქმნება მორიგება მემამულის და გლეხის შორის და მაშასადამე მამულების გამოსყიდვაცა. ᲓᲐ არა თუ ძნელი, არამედ, „ᲕᲘᲡᲢᲔᲠᲘ ᲞᲘᲠᲝᲜᲘᲡ“ წერილის ავტორისა არ იყოს, იქნება სრულიად შეუძლებელიც გახდეს; ამით, რასაკვირველია, ჩადენილ იქმნება ერთი მომაკვდინებელი დანაშაულობათაგანი...

ᲘᲡ გარემოებაა, უმთავრესად მიზეზი იმ განკარგულებისა, რომელიც ამ წერილის თავში მოვიხსენეთ და რომელიც მოახდინა სახემწიფო ქონებათა სამინისტროსმ. ᲐᲛ საგნის შესახებ ჩვენმა საგუბერნიო ადმინისტრაციამ შეერიბა ყოველივე საჭირო ცნობანი და ეიღრე თავის საკუთარს აზრს წარუდგენდეს სამინისტროს გლეხ-კაცობის უმამულოდ დარჩენის შესახებ, იგი რჩევას ეკითხება მცოდნე კაცებს ადგილობრივ საზოგადოებისას. ᲘᲡ საქმეური საქციელი ჩვენის საგუბერნიო ადმინისტრაციისა სრული ღირს ჩვენის თანაგრძნობისა და ნათლად ამტკიცებს, რა გულს-მოდგინედ და ღირსეულის ყურადღებით ეკიდეა ამ ფრიად ძნელის და სიბნელით მოცულის საქმის გამოკვლევას. ᲔᲠᲗᲘ ამ მცოდნე ადგილობრივი პირთაგანი, რომელსაც მიმართა საგუბერნიო ადმინისტრაციამ, ნამდვილი და ზედ მიწევნილი მცოდნეა ჩვენის გლეხ-კაცობის ეკონომიურის მდგომარეობისა და საზოგადოდ მისი ყოფა-ცხოვრების ეთიარებისა და უნდა იმედი გვქონდეს, რომ მისი რჩევა და ეზჰირობა უნაყოფოდ არ ჩაიფლის არც საგუბერნიო ადმინისტრაციისათვის და არც ქვეყნისათვის.

*) ᲩᲕᲔᲜᲨᲘ, სამწუხაროდ, მამულების გამოსყიდვის უმთავრესი პირობა ის იყო, რომ გლეხი და ნაბატონარი უფრიერთ-მორის ნება ეთიგლობით მორიგებულიყვნენ გამოსყიდვის შესახებ. გლეხი ამ საქმეში, რასაკვირველია, უკან არ დგებოდა, და თუმცა ძნელად განსაზღვრელი იყო და არის დღესაც, რამდენი უნდა მაეცა ნაბატონარისათვის ამდენსა თუ იმდენს მამულში, (რუსეთში ეს განსაზღვრული იყო წლიურის შემოსავლის 6% გადათვლით капитализація изъ 6% ежегоднаго, указаннаго въ уставной грамотѣ оброка), მაგრამ მაინც ჭმე გლეხი-კაცი არა დგებოდა უკან: ნაბატონარს ეძლებოდა გასაყიდა სასადღო მამულისა, რადგან ამასთან ერთად ისეთებოდა ის უფლური უფლება, რომელის ძალითაც მას მაინც კიდევ, როგორც მიწის პატრონს, გლეხი ხელში აკეთრა და ეგოისტურის ინსტინქტების გამო არ უნდოდა ეს უფლება დაეკარგა. დებულების ბრალი აქ იმაში იყო, რომ მის შედეგების დროს „ის-კი არ უნდა ეფიქრთ“, რომ, ვინ თუ ვინ ხმამოდ მამულის სყიდვა არ ინდომოსო, ფიქრი შეპატონისა უნდა ჭ�ნოდათ, რომ შეპატონე არ გაჭეიდდა მამულს და, აი, ამის წამალი მოეძებნინთ. ᲧᲕᲔᲚᲒᲐᲜ ᲧᲝᲕᲔᲚᲗᲐ ᲮᲐᲮᲚᲘᲡ ᲙᲐᲜᲚᲐᲜᲨᲘᲗᲐ ის-კი თქმულია, ᲘᲛᲝᲜᲘᲡ ᲔᲠᲗᲘᲡ ᲠᲣᲡᲘᲡ ᲛᲬᲔᲠᲚᲘᲡᲐ, რომ სახეკეფოო საკრძოებისათვის, სასოფლოო სიკეთისათვის ძალად გაეყიდვინონ (ᲔᲥᲡᲞᲠᲝᲞᲠᲘᲐᲪᲘᲐ) ᲐᲓᲒᲝᲛᲘᲗᲘᲡᲐ და ძალად ეყიდვინონ ეგ ᲐᲠᲘᲡᲐᲓ ᲒᲐᲒᲠᲝᲜᲔᲑᲘᲡᲐ. (იხ. „ᲔᲒᲔᲠᲘᲐᲡ“ 1877 Წ. ᲬᲔᲠᲘᲚᲘ „ᲪᲮᲝᲕᲠᲔᲑᲐ ᲓᲐ ᲙᲐᲜᲝᲜᲘᲡ“ ᲘᲓᲔ. ᲫᲮᲔᲣᲨᲕᲘᲚᲘᲡ).

ᲨᲘᲜᲐᲣᲠᲘ ᲥᲠᲝᲜᲘᲙᲐ

═ აი, კიდევ ერთი სასიამოვნო ამბავი ჩვენის ლიტერატურის მოყვარულთათვის: ჩვენი ნიჭიერი პოეტი ᲕᲐ. ᲞᲐ. (თავადი მახტანგ ᲞᲐᲠᲔᲚᲘᲐᲜᲘ) ერთად უყრის თავს ყველა თავის დაბეჭდილს და დაუბეჭდავს ლექსებს და ამ მოკლე ხანში აპირობს ერთ ტომად გამოცემას. მისაც წაუკითხავს მისი „ᲘᲛᲔᲓᲘ“, (და ვის არ წაუკითხავს ეს მშვენიერი ლექსი?!) „ᲨᲐᲠᲘᲠᲘ ᲔᲐᲜᲘᲡᲐ“ და სხვ., სიხარულით მიეგებება ამ ამბავს.

═ ᲔᲡ არის მიეიღეთ პატარა „ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲙᲐᲚᲔᲜᲓᲐᲠᲘ“ 1885 წლისა გამოცემული ქართული წიგნის მაღაზიისაგან. ᲫᲐᲚᲘᲡᲓᲐᲠᲘ ღირს ერთი აბაზი, და როგორც შეპვერის ჩვენებური აბა-

ზიან კალენდარს, ერთობ ღარიბია ცნობებით და, რაც არის, ისიც ნაკუწ-ნაკუწად არის მოყვანილი; მაგალითად: ფოსტაზედ და რკინის-გზაზე—ცნობების ბოლოს დართული აქვს კატალოგი ქართული წიგნებისა. მაგრამ ეს ერთობ ღარიბი კალენდარი მაინც უფრო მდიდარია და უკეთესი მეორე ქართულს კალენდარზე, ს. მდივანოვისაგან გამოცემულზე. ამ ორი კალენდრის გარდა ჩვენ, სამწუხაროდ, მეტი არ მოგვეყენებნა, თუმცა საჭიროება და მოთხოვნილებაც დიდი არის რიგიანისა და სრულის კალენდრისა. ჩვენ მოველოდით ერთის პირისაგან შედგენილს ერცელს ქართულს კალენდარს, მაგრამ მგონი მოლოდინი გეკუდდება, რადგან, გვაცნობენენ, ვითომც შემდგენელს გამომცემელი ვერ ეშოვნოს...

═ საშობაოდ გამოვა აკაკის „სუმბუნდოო ამბავი“ ძმ. ჭილაძეთა გამომცემლობით. სასურველია რომ „ნაფიცმა“ გამომცემლებმა, როგორც აკაკის ისე ილია ჭავჭავაძის ნაწერებისამ, ძმ. ჭილაძეებმა დაამშრონ გამოცემა ამ ჩვენი დიდი პოეტების ყველა თხზულებათა დიდ-დიდ და საპატიო ტომებად...

═ წარმომადგენელი ფინანსთა სამინისტროსი, ბ. მინაგრადოვი წასულა ᲗᲑᲘᲚᲘᲡᲘᲓᲐᲛ ᲫᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲡ, იქაურ საადგილ მამულო ბანკის საქმეების განსახილველად.

═ ᲗᲘᲗᲘᲗᲛᲘᲡ ერთი კეირაა მასუკან, რაც გავიგონეთ ჩვენ ქვემოდ მოყვანილი არა სასიამოვნო ამბავი. გავიგონეთ—მაგრამ არა გეჯერდა. და ადვილად წარმოსადგენია ეს ჩვენი დაუჯერებლობა. რას ეიფიქრებდით, რომ ᲨᲣᲗᲘᲜᲓᲘᲡᲘ სინოდი ვერ შესძლებდა ხარჯის გაწევას, თუნდა ცოტაოდენად საგრძნობელიც ყოფილიყო ეს ხარჯი, და არ დასთანხმდებოდა ᲫᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲡ სასულიერო სემინარიის გახსნას, როდესაც ამ სასწავლებლისათვის ასეთი ძვირფასი მამული ᲐᲠᲬᲣᲐ ლეთის-ნიერმა კაცმა. მაგრამ... ეხლა კი დაბეჯითებით ისმის, რომ ᲨᲣᲗᲘᲜᲓᲘᲡᲘ სინოდი არ დასთანხმებულა ᲫᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲡ სას. სემინარიის გახსნას. მიზეზად იმას ამბობენ, რომ სინოდს არა აქვს საშუალება, რაიმე შემწეობა აღმოაჩინოს სემინარიის სახლის ასაშენებლად და მესანახაოდ. ᲐᲛᲡᲗᲐᲜ ᲐᲛᲑᲝᲑᲔᲜ იმასაც, რომ საქართველოში ერთი სემინარიაც დაკმაყოფილებს ყველას, თუ პარალელურ განყოფილებათაც გახსნიან ᲗᲑᲘᲚᲘᲡᲘᲡ სასულიერო სემინარიაში. ᲗᲣ ეს ხმები მართალი გამოდგა, საჭიროა სამღვდელოებამ ეხლაე მოიფიქროს ამ საქმეზე („ᲛᲬᲣᲛᲘᲡ“ № 24).

═ ᲝᲠᲨᲐᲑᲐᲗᲡ საღამოს გაცხარებული კრება იყო საეკლიმო საზოგადოებისა კაპ. სურგუნოვის ცოლის საკეღილის გამო. ᲙᲠᲔᲑᲐᲖᲔ დაესწრენ ბლომად საზოგადოების გარეშე პირნიც. შქმის ᲐᲜᲜᲐᲕᲘᲡ განცხადების შემდეგ საქმის გარემოებისა, დაიწყო ცხარე ბაასი, წარმოითქვა ბევრი არასაქმური აზრი ექ—თ ᲥᲡᲐᲠᲐᲜᲪᲘᲡᲐ და ᲛᲘᲙᲘᲠᲢᲠᲘᲐᲜᲪᲘᲡ ზნეობაზე. ᲗᲐᲕᲘᲡᲛᲯᲝᲛᲐᲠᲛᲔ დაადგინა—კენჭი ეყაროს შემდეგ კითხვათ: საკმარისი იყვეს ექ. ᲛᲘᲙᲘᲠᲢᲠᲘᲐᲜᲪᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ის ზნეობითი დაძრახვა, რომელიც მას მიაყენეს ამ კრებაზე, თუ არა? შქმების კრებამ დაფარულის კენჭის-ყრით, 20 ხმის უმეტესობით წინააღმდეგ 19-ისა, გადაწყვეტა: საკმარისი იყოსო. ᲛᲘᲥᲛᲘᲡ ᲥᲡᲐᲠᲐᲜᲪᲘᲡ შესახებ-კი ერთხმად, უკენჭის-ყროდ დადგინდა: გამოეცხადოს მას დიდი საყვედური, გაეიცხეა, დატუქსეა მისის მოქმედებისათვის, რომელიც არ შეეფერის და არ ეთანხმება ᲤᲐᲣᲚᲢᲔᲢᲣᲠᲘᲡ ფიცსა და ᲔᲥᲛᲘᲡ წოდებას. („ᲜᲝᲒ. ᲠᲣᲡ.“)

საკვირველია ქვეყნის საქმე. ᲓᲦᲔ, მგონი, ერთს კაცს ვერ შეხვდებით ᲫᲐᲚᲐᲥᲨᲘ, რომ ამ ორ ᲮᲡᲚᲔᲑᲣᲚᲘ ᲔᲥᲛᲘᲡᲐᲨᲘᲡᲗᲕᲘᲡ რამ „სასახელო ორნი“ არ გითხრას. აᲥᲐᲛᲓᲘᲡ-კი რა თავისუფლად დათარეშობდენ ეს ᲑᲐᲢᲠᲝᲜᲔᲑᲘ, „თითქმის სახელნი საგმირონიც“ ჰქონდათ მოხვეპილი.

ᲣᲪᲮᲝᲔᲗᲘ

ᲡᲐᲣᲠᲐᲜᲗᲔᲗᲘ. სენატორს და დეპუტატს ამირეიდამ ალარ ექნებათ უფლება აღასრულონ სხვა რაიმე სამსახური. სენატმა კენჭი უყარა ამ საგანს და 159 ᲮᲛᲘᲡ ᲣᲛᲔᲢᲔᲡᲝᲑᲘᲗ, წინააღმდეგ 59-სა გაამაგი ო	n. ᲐᲛ ᲒᲐᲓᲐᲬᲧᲕᲔᲢᲘᲚᲔᲑᲐᲡᲗᲐᲜ ერთად სენატმა გამოაცხადა, რომ ეს დადგინება დრომდის არ შეეა ძალაშიო. მაგრამ ამ დადგინებას წინააღდგენ ზოგიერთნი წევრნი სენატისა. ᲘᲡᲔᲜᲘ თხოულობდენ, რომ სენატის გადაწყვეტილება ამ დროიდამე თუ არ შეეიდა ძალაში, ქვეყნის თვალში არ მოიისპობა მეტალმეტი დაუნდობლობა სენატორებისა და დეპუტატებისადმი. სხვანი-კი ეწინააღმდეგებოდენ ამ წესის ეხლაე დაფუძნებას, რადგან ამით ბევრ სასულიერო წოდების პირთ ალარ ექმნებათ ნება, მიიღონ მონაწილეობა სენატშიო.

დეპუტატთა პალატამ ძლიერ მოუხშირა სხდომები. ᲓᲦᲔᲨᲘ ორი სხდომა აქვს პალატას. პალატამ ერთობ დაადგინა სახელმწიფო ხარჯთა აღრიცხვის შედეგენა და ამ გარემოებამ გამოიწვია ეს მოუხშირება სხდომებისა. ზოგიერთი ფრანგუზული გაზეთები უთანხმოებას აცხადებენ ასეთს სხდომების მოუხშირებაზე და ეკვობენ, რომ ეს ყოველად მძიმე საგანი — სახელმწიფო ხარჯთა აღრიცხვა—ამ ფაცი-ფუცაში, მოუხშირებულს სხდომებზე, დალაგებით, გულ-დადებულად იქმნეს განრჩეული, რადგან ჯაფა ჰქონდეს დეპუტატებს და ადვილი შესაძლებელია, ერთგულადაც არ მოჰკიდონ ხელი ამ საგანს. ᲓᲔᲞᲣᲢᲐᲢᲔᲑᲘᲡ გულ-გრილობა სხვათა-შორის ცხადად აღიბეჭდა ერთს პალატის სხდომაზე, სადაც ერთმა დეპუტატმა გაცხარებით განაცხადა: «განა შეიძლება 3 მილიარდის მიუჯდეტის გადაწყვეტა ცარიელ სკამებთან. აქ ასი დეპუტატიც არ არის!“

ᲔᲒᲘᲞᲢᲘ. ᲑᲐᲖᲗᲝᲑᲗᲨᲘ ძლიერ იშვიათად შეხვდებით ამ უკანასკნელ ხანებში ᲑᲝᲠᲓᲝᲜᲔᲡ და ამის ᲯᲐᲠᲘᲡ ამბავს. მგონია მოგეზრდათ გაზეთებს იმდენის სხვა-და-სხვა, ერთმანეთის შეუთანხმებელის ცნობების წერა ამ ინგლისის გენერალზე. ᲓᲦᲔ დაამარცხებდენ, დაატყვევებდენ ᲑᲝᲠᲓᲝᲜᲔᲡ,—ერთხელ კიდეც დამარხეს—და ხვალ სულ სხვა ცნობა მოდიოდა. ᲨᲔᲚᲐᲩ იწერებიან ზოგს ინგლისურს გაზეთებში, რომ მაჰდი ჯარებით ერთობ ცუდს ყოფაშია ჩაეარდნილიო, მაგრამ, ეინ იცის, ხვალ იქნება ეს მაჰდი გაჩნდეს ხართუმში, საიდამაც კიდეე ვერ დაულწევია თავი ვერ. ᲑᲝᲠᲓᲝᲜᲔᲡ.

ᲔᲡ მაჰდი მაინც ერთობ გათავხედდა. ᲨᲔᲚᲐᲩ საფრანგეთის წინაღმდეგაც დაუწყია ქადაგობა თურისელთ შორის. ᲔᲠᲗᲝᲑ ᲔᲓᲔᲑᲐ ღობე-ყორეს იგი და ამასაც ᲐᲠᲐᲑᲘ-ᲤᲐᲨᲐᲡ ᲫᲔᲓᲘ მოელის, უეჭველია.

ᲔᲒᲘᲞᲢᲘᲡ საქმეების თაობაზედ ᲘᲜᲒᲚᲘᲡᲘᲡ მიუმართავს ᲐᲘᲡᲢᲠᲝ-ᲛᲔᲜᲒᲠᲐᲘᲡᲗᲕᲘᲡ თვისი აზრი წარმოსთქვას ამ საგანზე. ᲐᲘᲡᲢᲠᲝ-ᲛᲔᲜᲒᲠᲘᲡ მთავრობას უპასუხნია, რომ ᲔᲒᲘᲞᲢᲘᲡ საქმეთა გარჩევა, როგორც საერთოდ ისე პოლიტიკურის მხრიეაც ეკუთვნის ᲮᲚᲔᲑᲗᲐ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲠᲩᲔᲣᲚᲘ, რომ ამ საგანზე ყველა ევროპის სახელმწიფოთა უნდა მოიღლაპარაკონ საერთოდ.

ᲒᲔᲠᲛᲐᲜᲘᲐ. ნემეცურს გაზ. «პოსტში» დაბეჭდილია თ-დის ᲑᲘᲡᲛᲐᲠᲙᲘᲡ სამადლობელი წერილი, სადაც გერმანიის კანცლერი ამბობს, სხვათა-შორის: «იმ დაუნდობლობის საწინააღმდეგოდ, რომელიც გამომიცხადა მე რეიხსტაგის უმეტესობამ სამსახურისთვის საჭირო ხარჯზე უარის თქმით, შეიძლება მოყვანილ-იქმნას ურიცხვი სიმტკიცე ნდობისა, რომლითაც ᲨᲔᲠᲛᲐᲜᲘᲘᲡ ᲮᲐᲚᲮᲘ მᲮᲐᲠ მხარი მისცეს იმპერატორის პოლიტიკას, რომლის წარმომდგენელად ვარ მე. ᲮᲐᲚᲮᲘᲡ შორის დაბადებულ გრძნობებში ეპოვე თანაგრძნობას მკირე ძალისადმი, რომ ებრძოლოს მეტ-ძალოვან დასებს, რომელთ უთანხმოება ერთმანეთ-შორის და ამავე დროს თანხმობაც სახელმწიფოსათვის ხელმძღვანელობის საწინააღმდეგოდ აფერხებენ იმპერიის წარმატებას და ეშულრნენთან იმ ერთობას, რომელიც ერს წვითა და დაგვით მოუპოვია.»

ᲑᲘᲡᲛᲐᲠᲙᲘᲡ მოუწოდინებია შორს სადმე გამგზავრება თავის ქვეყნიდამ დროებით მოსვენებისათვის, მაგრამ ᲨᲔᲠᲛᲐᲜᲘᲘᲡ ერთი ოᲤᲘᲪᲘᲝᲜᲣᲠᲘ ორგანი იწერება, რომ ᲑᲘᲡᲛᲐᲠᲙᲘᲡ ამ გვარი წადილი ვეღარ შესრულდებაო რეიხსტაგისაგან 20,000 მარკ. ხარჯის გაღებაზე უარის თქმის გამო. მეორე ოᲤᲘᲪᲘᲝᲜᲣᲠᲘᲘᲗ ორგანი კი სულ სხვას ამტკიცებს: ამ უარის-ყოფამ რეიხსტაგისამ, ᲰᲘᲠ იქით, უფრო მალე უნდა აიძულოს თ-დი ᲑᲘᲡᲛᲐᲠᲙᲘ, რომ დროებით გაეგზავნაროს შორს სადმე, თავი დაანებოს უბრალო ბრძოლას გაჯიუტებულს რეიხსტაგთან, რომელთანაც ვერასუფეს გახდება. ᲗᲐᲕᲐᲓᲛᲐ ᲛᲛᲐᲕᲐᲚᲘᲡᲗᲘᲡ უნდა შეინახოს თავის ძალონე ამ რეიხსტაგთან საბრძოლველადაო. ᲘᲛ 20,000 მარკის ზღვევას კი, რომელზედაც რეიხსტაგმა უარი განაცხადა, გარდა ხალხისა, ბევრიც სხვა დაჰპირებია თ-ს ᲑᲘᲡᲛᲐᲠᲙᲘᲡ. ᲞᲐᲠᲐᲓᲘᲒᲛᲐ ერთს ნემეც ბანკირს წარუდგენია ᲑᲘᲡᲛᲐᲠᲙᲘᲡ განკარგულებისათვის ეს 20,000 მარკ. ᲐᲛ გვარისეე წინადადებით მიუმართავთ თავადისათვის ᲞᲐᲠᲐᲓᲘᲒᲛᲘᲗ და ᲰᲐᲛᲑᲣᲠᲒᲨᲘ არსებულს ნემეცურს ამხანაგობათა. ᲣᲪᲐᲜᲡᲙᲚᲘᲡ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ამხანაგობის მეთაურებად ქალები ითვლებიანო.

ᲡᲐᲑᲔᲠᲫᲜᲔᲗᲘ. დიდი ხანი არ არის მას აქეთ, რაც ᲐᲕᲡᲢᲠᲘᲘᲡ გარეშე საქმეთა მინისტრმა გრაᲤ ᲐᲚᲪᲠᲝᲙᲘᲛ ᲐᲕᲡᲢᲠᲝ-ᲛᲔᲜᲒᲠᲘᲔᲗ დელეგაციის წინაშე გამოაცხადა სურვილი, რომ ᲐᲕᲡᲢᲠᲝ-ᲛᲔᲜᲒᲠᲘᲐᲡ და ᲡᲐᲑᲔᲠᲫᲜᲔᲗᲘᲡ შუა კავშირი დაფუძნებულიყო. მინისტრის ამ გვარი აზრი ეეროფრად ეპიტნავათ ᲡᲐᲑᲔᲠᲫᲜᲔᲗᲘᲡ. სულ სხვა გვარად, სხვა თვალით შეხედეს იქ ამ წადილს ᲐᲕᲡᲢᲠᲝ-ᲛᲔᲜᲒᲠᲘᲘᲡᲐ. ᲡᲐᲑᲔᲠᲫᲜᲔᲗᲘᲡ გარეშე საქმეთა მინისტრმა უარ-ᲰᲧᲝ ამ გვარი კავშირი, რომელიც მისის აზრით დიდს ვნებას მისცემს ᲡᲐᲑᲔᲠᲫᲜᲔᲗᲘᲡ ხალხურს ინტერესებსაო. მადლობას-კი უძღვნის ᲡᲐᲑᲔᲠᲫᲜᲔᲗᲘ ᲐᲕᲡᲢᲠᲝ-ᲛᲔᲜᲒᲠᲘᲐᲡ ასეთის თანაგრძნობისათვის, მაგრამ ამასთანავე ᲡᲐᲑᲔᲠᲫᲜᲔᲗᲘᲡ გულითადი წადილია, რომ აღმოსავლეთის statu quo არ იქმნას დარღვეული; მადლობას უძღვნის, თანახმაა ᲐᲕᲡᲢᲠᲝ-ᲛᲔᲜᲒᲠᲘᲘᲡ მეგობრობაზე, მხოლოდ-კი ეს უკანასკნელი არ შეეხოს ᲛᲘᲡᲚᲔᲗᲘᲡ საქრისტიანო ქვეყნებს.

ᲤᲠᲐᲜᲒᲘᲡᲔᲚᲘ გენერალი მოსსერი, რომელიც საᲚᲐᲠᲬᲣᲚᲘᲡ მთავრობამ დიბაზა თავის ჯარების დასათვალიერებლად და საჭირო ცვლილებათა მოსახდენად, გაეკირებულიაო იმ წესიერებით და საᲛᲮᲘᲠᲝ ვარჯიშობაში განვითარებით, რომელიც სუფეესო საᲑᲐᲠᲬᲣᲚᲘᲡ ჯარში! ᲑᲔᲠᲬᲚᲘ არ მოელოდაო, რომ ჯარი, რომელიც რამდენი ხანია ომში არ ყოფილა, ასეთი გაწრთვნილი, სამხედრო საქმის მცოდნე ყოფილიყოო. მთავრობას დაუბარებია ავრეთვე ერთი ადმირალი საᲑᲐᲠᲬᲣᲚᲘᲡ ზღვის ძალის შესამოწმებელად.

ᲩᲔᲚᲔᲒᲠᲐᲛᲔᲑᲘ

(„ᲩᲠᲓᲘᲚᲝᲔᲗᲘᲡ ᲡᲐᲣᲒᲜᲘᲡᲘᲐ“)

ᲓᲔᲙᲔᲛᲑᲠᲘᲡ 18.

ᲛᲐᲓᲠᲘᲓᲘ. მიწის ძვრამ დააკლა ქალაქის ალგაბმრის უმეტესი ნაწილი. წინა-კედელმა გრენადის

ტაძრისამ ძირს დაიწია. დაზიანდა აგრეთვე სევილიის ტაძარი.

თარეიზი—ავსტრიისა. თვით ქალაქში და ქალაქის გარემოს მიწის ძვრა იყო შაბათს; ბევრი სახლი დასცდა.

ᲡᲐᲜᲝᲔᲑᲘ

სამეფონალოში, რომელიც თბილისის მოქალაქეთ დასწესეს სახსოვრად 4 აპრილისა 1866 წლისა, აგვდმეოფნი მიიღებიან დიდის 8 საათიდან 12 საათამდინ.

ეოველ დღე მიიღებენ ამ სამეფონალოში აგვდ-მეოფებს შემდეგი ექიმები: **ტერ-გრიგორიანეცი**—8 საათიდან 9 საათამდინ. სპბეია, სექლიანი და სიბაგშო აგვდმეოფობის საწამალელად; ადამიანეცი—9-დან 10-საათამდე შინაგან და ნერვიულ აგვდმეოფობათა საწამალელად; ბენელევსკი—10—11 საათამდე.—საბარიურგო, სასიეფილისი აგვდმეოფობის წამალობისათვის და აგრეთვე კბილისა და ყურის ტკივილის საწამალელად; შტემბორსკი 11—12 საათამდე სიფილისისა და სხეულზე გამოჩენილი მეწუკების წამალობისათვის. ამის გარდა გარალევიჩი ორშაბათობით 9—10 საათამდე შინაგან აგვდმეოფობის წამ. ლობისათვის; კორონნა ორშაბათობით, სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და შაბათობით შინაგან აგვდმეოფობათა წამალობისათვის 10—11 საათამდე; მინკევიჩი სამშაბათობით და პარასკევობით 9—10 საათამდე ხარიგიანი აგვდმეოფობისათვის; ხამრინსკი სამშაბათობით და შაბათობით 11—12 საათამდე თვალის ტკივილის საწამალელად; ერსნოგლიადოვი ორშაბათობით და პარასკევობით 10—11 საათამდე შინაგან აგვდმეოფობათა წამ. ლობისათვის; ვოლტხონი კბილის ტკივილის საწამალელად მიიღებს თვის სახლში ეოველთვის დრმა აგვდმეოფებს, რომელთც საქმეურნალოდამ ბარათი აქვნიათ.

ᲛᲐᲮᲐᲜᲓᲐ

ხორავისა, რომელიც იყიდება თბილისის ბაზრებში, ღუქნებში და ხელდა-ხელ 16 დეკემბრიდამ 1 იანვარამდე 1885 წ.

კბილიანი ბური რუსეთის ფუნტიანი	—1	კაბ. 5 კ.
აჭურის ფუნტიანი: ბინ.		
ბეღლის ხარისხისა	—1	კ. 2½
მეორისა	—1	კ. 2 კ.
ამავე ფუნტიან. ორნაწილა კბილიანი:		
პირველი ხარისხის	—1	კ. 4½
მეორისა	—1	კ. 3 კ.
მესამისა	—1	კ. 2½
ჯვარის-მამა ბური:		
პირველი ხარის. დაკბილ	1	კ. 4½
მეორის ხარის. დაკბილ	1	კ. 3½
მესამისა	—1	კ. 3 კ.
ძროხის ხორცი:		
პირველის ხარისხისა	—1	კ. 8 კ.
მეორისა	—1	კ. 7 კ.
სუკა	—1	კ. 15 კ.
ტხვრის ხორცი	—1	კ. 8 კ.
ღორის ხორცი:		
პირველის ხარისხისა	—1	კ. 8 კ.
მეორისა	—1	კ. 7 კ.

რაინის გზა

თბილისიდამ ბათუმისკენ მიდის 8 საათზე და 31 წამ. დილით

თბილისიდამ მარტო ხაშურამდინ 3 საათ. და 11 წამ. შუადღის უკან.

თბილისიდამ ბაქოსკენ 10 საათზედ და 45 წამ. დილით. (სამშაბათობით და შაბათობით საჩქარო 10 ს. 58 წ. დამ.)

ქუთაისიდგან თბილისისკენ 12 საათ. და 25 წამ. შუადღ. უკან.

ქუთაისიდგან ბათუმისა და ფოთისკენ 5 საათზედ და 20 წამ. შუადღის უკან.

ბათუმიდგან თბილისისკენ 8 საათ. დილით.

ფოთიდგან თბილისისკენ 8 საათ. და 45 წამ. დილით.

ფოთიდამ ტ ბათუმიდამ მომავალი თბილისში შემოდის 10 საათზედ და 25 წამ. ღამით.

მარტო ხაშურიდამ მომავალი თბილისში შემოდის 8 საათზედ დილით

ბაქოდამ მომავალი შემოდის თბილისში 2 საათ. და 30 წამ. შუადღის უკან. (სამშაბათობით და პარასკევობით საჩქარო 7 ს. 53 წ. დღ.)

ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲐᲜᲘ ᲛᲔᲛᲥᲘᲚᲘ

მიცალ ეოველგვარს სისხლის სამართლის საქმეებს. უსასყიდოდ ეექილობდა რჩევას ეაძლევ დრმათა. მცოცრებ ეგზალთან, „ზოდოტოი იაკორის“ სასტუმროში, ი. ა. ძაკი. (3—2)

ინგლისის ᲛᲐᲦᲐᲖᲘᲐ

Maison de confiance

შეადგენენ ჩვენი ჩაი		მოსკოვის ჩაის	
1 Გ. 10 კ.		1 Გ. 40 კ.	
—	— 1—20	—	— 1—60
—	— 1--40	--	— 1—80
—	— 1--60	—	— 2—,,
—	— 1—80	—	2 — 50
სუეეთესო	2—,,	—	3 — ,,

იქვე ისყიდება სხვა სამეფონალოდ: ოთეფები, რეკოლვერები, კოლტები, ჭურჭელი, ჩაიდნები, გასაღებები, დანები, ეოეზები, ტაშტები, კალმები, ქალდადი, ბოგოლდადი, კეკო, კანფეტები, მუროაბი, მაგნეზია, ენციკლოპედიები, ეოეოფანწილები—კეტისა და ქალისა, ხელ-სახეცები, მაკინტოშის კალენეორი—სულ ეეველეფერი 25-დამ 50 პროცენტით ეფრო ანეფდ, ვიდრე სხვა რომელსამ ადგილზეა.

ვინც ქალაქს გარეგან 25 მანეთიდამ 1,000 მანეთამდინ სამეფონალს გამოიწერს, გასაზავნეს ერთეფრს არ იხდის. (100—54)

ᲐᲮᲚᲐᲓ ᲒᲐᲮᲡᲜᲘᲚᲘ ᲡᲐᲬᲘᲜᲝᲔᲑᲘ ᲞᲣᲠᲘᲡ ᲡᲞᲘᲠᲢᲘᲡ ᲓᲐ ᲓᲐᲬᲛᲔᲜᲓᲘᲚᲘ ᲐᲠᲐᲧᲘᲡᲐ

ვინტორგ ვლადიკავკაზის სეიტა-ტრორიტეს არაყის ქარხნისა შოამოვეფლობითი საპატიო მოქალაქეთ იეენე ადამის ძის **ᲗᲝᲠᲐᲫᲘᲡᲐ** და ეეენი ადამის ძის **ᲡᲐ. ᲠᲐᲯᲐᲞᲘᲡᲐ** ამით აცხადებს, რომ ოქტომბრის 1-დამ ეაისსნა სანარდო საწყობი ბურის სპირტისა და დაწმენდილი არაყისა ქ. თბილისში, თამამოეის ქარვასლაში, ერეენის მოედანზედ, ალექოეის ვინტორგის ეგვრდით.

საწყობში არის მრავალ-გვარი ბურის სპირტი: კოჭენისა, ლაკისა, დიკოორისა და ამსოლაეუტური ალკოჰოლი; აგრეთვე არაყები: დაწმენდილი, სასეფრო, დასტილატი და სამეფო არაყი სუეეთესო თვისებისა. სპირტი და დაწმენდილი არაყი ამ საწყობისა ისყიდება თეით **ᲓᲔᲞᲝᲖᲘ, Დ. ᲡᲐᲠᲐᲯᲩᲘᲡ ᲥᲘᲓᲔ ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲡᲐᲮᲚᲔᲑᲘᲗ** ეა ეკეენ ადგილებში ეაიეიდება სპირტი და არაყები ეკრილ-ეკრილად 3 ეედრამდე 1, ½, და ¼-ეედრიანი ეკეენ საწყობის ეასზედ.

ეასები სახეგადგდ ზომიერია; შემოეკეთიდს სპირტს და არაყებს საწყობი თითონ ჩაბარებს შემომეკეთელს მოტეენილი ადრესით.

ქალაქს - გარეშედ უნდა თაეიანთი მოთხოვნილება შემდეგის ადრესით გამოგზავნონ:

Въ Тифлисъ, въ оптовой складъ хлѣбнаго спирта Ив. Ад. Поракова и Дав. Зах. Сараджева, на Эриванской площади, №1. (15—5)

PAPIER RIGOLLOT

БУМАГА РИГОЛЛО

ГОРЧИЦА НА ЛИСТАХЪ ДЛЯ СИНАПИЗМОВЪ

принятая въ парижскихъ госпиталяхъ
въ военныхъ больницахъ, въ морскомъ французскомъ и англійскомъ королевскомъ морскомъ вѣдомствахъ
Единственное средство, ввозъ котораго дозволенъ въ Имперію медицинскимъ совѣтомъ.

Принимайте за *НАСТОЯЩУЮ* БУМАГУ РИГОЛЛО лишь ту, листы которой имѣютъ поперегъ сію подпись **КРАСНОЮ** краской.

F. Rigollot

Продается во всѣхъ аптекахъ.

ГЛАВНОЕ ДЕПО
24, Avenue Victoria
PARIS
Въ Парижѣ.

(32—31)

ВЪ ГОРОДѢ КАРСѢ,

ВЪ КАНЦЕЛЯРІИ ВОЕННАГО ГУБЕРНАТОРА

КАРССКОЙ ОБЛАСТИ

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

на газету

„К А Р С Ъ“

НА БУДУЩІЙ 1885 ГОДЪ.

Газета „КАРСЪ“ въ 1885 году будетъ издаваться на тѣхъ-же основаніяхъ, какъ и въ текущемъ году, по той-же программѣ и подъ тою-же редакціею.

Условія подписки: съ доставкою и пересылкою въ годъ три рубля, за четыре мѣсяца одинъ рубль. Подписка принимается въ Канцеляріи Военнаго Губернатора, куда адресуютъ свой требованія и иногородные.

Газета „КАРСЪ“ имѣетъ ближайшею цѣлью всестороннее изученіе Карской Области и распространеніе въ обществѣ вѣрныхъ и точныхъ свѣдѣній, какъ о нынѣшнемъ ея состояніи, такъ и о мѣропріятіяхъ, направленныхъ къ ея благоустройству. Цѣль эта можетъ быть достигнута въ той мѣрѣ, въ какой лица, имѣющія, по своему положенію, возможность собирать свѣдѣнія по тѣмъ или другимъ вопросамъ, касающимся Области, ея населенія и расположенныхъ въ ея предѣлахъ частей войскъ, выразятъ свое сочувствіе газетѣ и пожелаютъ оказать ея редакціи просвѣщенное свое содѣйствіе сообщеніемъ имѣющихся въ ихъ рукахъ свѣдѣній и матеріаловъ; а потому редакція убѣдительно проситъ этихъ лицъ неотказать ей въ своемъ участіи.

3—3.

Дозв. ценз. Тифлисъ, 18 Декабря 1884 г. ᲡᲢᲐᲛᲑᲐ ᲐᲠ. ᲫᲐᲚᲚᲐᲜᲓᲐᲫᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲫᲛᲗ. ᲒᲐᲛᲝᲛᲪᲔᲛᲚᲘ Გ. ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘᲨᲕᲘᲚᲘ. ᲠᲔᲓᲐᲥᲢᲝᲠᲘ Ი. ᲛᲐᲩᲐᲑᲔᲚᲘ